

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 12/2017-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. apríla 2017 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, sudcu Milana Lalíka a sudkyne Marianny Mochnáčovej prerokoval prijatú sťažnosť obchodnej spoločnosti SPRAVBYT, s. r. o., Hurbanova 18, Bardejov, zastúpenej advokátom doc. JUDr. Jozefom Sotolárom, PhD., Južná trieda 1, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 47/2008 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti SPRAVBYT, s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 47/2008 **p o r u š e n é b o l i .**

2. Okresnému súdu Bardejov **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 47/2008 konal bez zbytočných prieťahov.

3. Obchodnej spoločnosti SPRAVBYT, s. r. o., priznáva finančné zadost'učinenie v sume 700 € (sedemsto eur), ktoré je Okresný súd Bardejov p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bardejov je p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti SPRAVBYT, s. r. o., trovy konania v sume 363,79 € (slovom tristošesťdesiattri eur a sedemdesiatdeväť centov) na účet advokáta doc. JUDr. Jozefa Sotolára, PhD., Južná trieda 1, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 12/2017-12 z 11. januára 2017 prijal na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti SPRAVBYT, s. r. o., Hurbanova 18, Bardejov (ďalej len „sťažovateľka“), doručenú 28. decembra 2016, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 47/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Zo sťažnosti vyplýva, že napadnuté konanie začalo 29. novembra 2007 podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu. Keďže proti vydanému platobnému rozkazu bol podaný odpor, okresný súd vykonal vo veci prvé pojednávanie 7. augusta 2008. Sťažovateľka tvrdí, že uvedené *„pojednávanie je jediným, ktoré sa vo veci uskutočnilo po celú dobu jeho trvania od roku 2007 až do dňa podania ústavnej sťažnosti“*. Z obsahu sťažnosti ďalej vyplýva, že okresný súd uznesením z 30. októbra 2009 vo veci prerušil konanie až do právoplatného skončenia konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 4 C 4/2007, pričom toto konanie malo byť právoplatne skončené 14. apríla 2011. Nadväzne na to sťažovateľka uvádza:

„Uznesenie, ktorým okresný súd pokračuje v konaní je označené dátumom 15.3.2011, avšak okresný súd toto uznesenie doručil sťažovateľovi až 26.3.2012, teda v čase kedy od právoplatného skončenia konania vo veci sp. zn. 4C 4/2007 uplynul takmer 1 rok.

Okresný súd okrem doručenia uznesenia (26.3.2012), ktorým sa vo veci pokračuje nevyvíjal v čase po vydaní uznesenia, ktorým sa pokračuje v konaní žiadnu aktivitu. Činnosť okresného súdu spočívala v rozhodovaní a reagovaní na podania sťažovateľa, zo dňa 13.8.2012, ktorým sťažovateľ navrhoval vstup ďalšieho účastníka do konania a z 27.11.2012, ktorým sťažovateľa navrhoval spojenie veci na spoločné konanie.

Okresný súd o návrhu sťažovateľa zo dňa 13.8.2012 rozhodol uznesením zo dňa 28.2.2013, t. j. 6 mesiacov po podaní návrhu. O návrhu sťažovateľa na spojenie veci zo dňa 27.11.2012 okresný súd nerozhodol vôbec.“

3. Aj ďalší postup okresného súdu sa mal vyznačovať priet'ahmi v konaní. Dôvodom zrušenia termínu pojednávania na 25. október 2013 má byť podanie návrhu sťažovateľky na prerušenie konania do právoplatného skončenia veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 7 C 193/2013. O tomto návrhu na prerušenie konania okresný súd rozhodol až uznesením z 24. januára 2014, t. j. 4 mesiace po jeho podaní, pričom uznesenie je napadnuté odvolaním odporcu. Ďalší termín pojednávania je určený na 8. november 2016, ktorý je však zrušený vzhľadom na doručenie oznámenia o úmrtí odporcov. Sťažovateľka nadväzne uvádza, že okresný súd nevykonal „žaden úkon vo veci už od 24.1.2014, teda takmer 3 roky“.

4. Vzhľadom na uvedené je sťažovateľka toho názoru, že okresný súd postupuje v zjavnom rozpore so svojou povinnosťou postupovať v konaní rýchlo a hospodárne, ako to vyplýva z § 157 Civilného sporového poriadku, a nesústredenosťou a roztrieštenosťou svojho postupu spôsobuje zbytočné priet'ahy v konaní. Podľa sťažovateľky pritom nie je vec po právnej stránke právne zložitá, pretože výklad a používanie platnej právnej úpravy sú v judikatúre vyšších súdov stabilizované. V konaní tiež nebolo potrebné vykonávať žiadne rozsiahlejšie dokazovanie, ktoré by mohlo odôvodňovať takú dlhú dobu konania. K vzniku zbytočných priet'ahov podľa sťažovateľky rovnako nemohlo prispieť ani jej správanie, a tak jedinou príčinou vzniku týchto priet'ahov bol len postup samotného okresného súdu. Ten totiž nevyvíja žiadnu činnosť na zistenie stavu veci, na návrhy sťažovateľky reaguje až

s odstupom niekoľkých mesiacov, pričom v konaní sa počas 9 rokov uskutočnilo len jedno hlavné pojednávanie. Vzhľadom na to považuje za primerané priznať jej finančné zadosťučinenie v sume 9 000 €.

5. Na základe uvedených skutočností sťažovateľka ústavnému súdu navrhuje, aby svojím rozhodnutím vo veci vyslovil, že okresný súd „v konaní vedenom pod sp. zn.: 5C/47/2008 porušil právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 veta prvá Ústavy SR a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru“, okresnému súdu v označenom konaní prikázal postupovať bez zbytočných prietahov, sťažovateľke priznal finančné zadosťučinenie v sume 9 000 € a trovy konania v sume 363,79 €.

6. Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky prijal na ďalšie konanie v senáte ústavného súdu v zložení Milan Ľalík (predseda senátu), Peter Brňák (sudca) a Marianna Mochnáčová (sudkyňa). V zmysle rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2017 účinného od 1. marca 2017 I. senát ústavného súdu rozhoduje v tomto zložení: Peter Brňák (predseda senátu), Milan Ľalík (sudca) a Marianna Mochnáčová (sudkyňa). Z uvedeného dôvodu vec prerokoval a vo veci samej rozhodol I. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

7. Okresný súd sa k prijatej sťažnosti vyjadril prípisom sp. zn. 1 SprO 184/17 z 13. marca 2017, v ktorom uviedol podrobnú chronológiu vo veci vykonaných procesných úkonov a poukázal na to, že sťažovateľka sa s poukazom na rozhodovaciu činnosť ústavného súdu (I. ÚS 558/2014) nedomáhala pred podaním sťažnosti ústavnému súdu nápravy tohto nežiaduceho stavu podaním sťažnosti podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákona o súdoch“). Účelom podania takejto sťažnosti na prietahy v konaní je totiž poskytnúť príležitosť tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Sťažovateľka však v priebehu doterajšieho konania žiadnym spôsobom v čase ňou tvrdenej nečinnosti okresného súdu túto nečinnosť nesignalizovala, sťažnosť na prietahy predsedníčke okresného súdu nepodala, nevyužila ani svoje skôr uvedené zákonné oprávnenie a ani

nedala príležitosť konajúcemu okresnému súdu na poskytnutie nápravy, t. j. neposkytla mu primeraný čas na odstránenie ňou tvrdeného protiprávneho stavu. Podľa názoru okresného súdu dĺžku napádaného súdneho konania spomaľovala sama sťažovateľka „svojimi procesnými návrhmi (na pripustenie ďalšieho účastníka konania, na spojenie vecí na spoločné konanie, na odročenie už nariadeného pojednávania z dôvodu ospravedlnenia sa právneho zástupcu žalobcu pre jeho neprítomnosť na území Slovenskej republiky)“, pričom okresný súd „vo veci konal predovšetkým o procesných otázkach a návrhoch sťažovateľa“. Okresný súd súčasne poukázal na potrebu „vykonať rozsiahlejšie dokazovanie a zároveň vyčkať na právoplatnosť konania, vedeného pod spisovou značkou 5C/4/2007, čo nastalo až 14.04.2011 a do ktorého skončenia bolo toto konanie prerušené a ktorého výsledky mali vplyv na právne posúdenie základu nároku žalobcu v tomto konaní“, a tiež na skutočnosť, že v priebehu konania zomreli obidvaja z pôvodne žalovaných, následkom čoho je aj v súčasnosti konanie prerušené.

8. Okresný súd ďalej v označenom vyjadrení uvádza, že sťažovateľka „pôvodným návrhom, ktorý neskôr upravil aj zmenil, požadoval svoj nárok na zaplatenie z toho dôvodu, že je správcou bytového domu [REDAKOVANÉ]. Súd vykonával dokazovanie za účelom posúdenia aktívnej legitímácie žalobcu ako správcu, pasívnej legitímácie žalovaných v 1. a 2. rade (manželov [REDAKOVANÉ]) ako vlastníkov bytu v predmetnom bytovom dome, výšky prípadného nedoplatku, platnosti zmluvy o výkone správy a najmä výšky preddavkov na zaplatenie nákladov služieb spojených s bývaním a reálnych nákladov, súvisiacich s právnym vzťahom A. správca bytového domu a B. vlastníci bytov. Podaním, doručeným súdu dňa 17.08.2012 a rozhodujúcimi skutočnosťami, ktoré žalobca uviedol, žalobca zmenil svoj žalobný návrh vo všetkých doterajších aspektoch a žiadal zaplatenie tých nákladov, ktoré vynakladal v domnení, že je správcou bytového domu, na zaplatenie ktorých má podľa vlastného presvedčenia nárok a to buď od vlastníkov bytu, alebo od správcu ([REDAKOVANÉ]), ktorý podľa žalobcu v rozhodujúcom období neposkytoval reálne správu danému bytovému domu. Žalobca už netvrdil, že je správcou, ale to, že poskytoval služby namiesto správcu. A to mení všetky aspekty tohto konania. Odvtedy je potrebné vykonať úplne iné dokazovanie a to najmä na skutočnosti, aké náklady spojené s výkonom správy bytového domu [REDAKOVANÉ] za rozhodujúce obdobie vznikli, komu, kedy, v akej výške a v súvislosti s akou činnosťou. Toto je úplne iná žaloba, odlišné tvrdenia, vyžadujúce odlišné dokazovanie ako

dovtedy, iné právne posúdenie (najskôr zmluvný vzťah, neskôr bezdôvodné obohatenie) a najmä produkovanie nových tvrdení a návrhov na nové dokazovanie. Tento spor, ktorý je predmetom tohto konania (nárok žalobcu SPRÁVBYT, voči žalovaným fyzickým osobám a spoločnosti [REDAKOVANÉ], na spoločné zaplatenie peňažnej sumy), teda reálne trvá nie od podania žaloby, ale od podania návrhu na pripustenie zmeny žaloby dňa 17.08.2012 a v konaní podľa názoru súdu odvtedy nie sú spôsobované prieťahy s už spomenutým aspektom úmrtia pôvodne žalovaných v 1. a 2. rade.“.

9. Okresný súd napokon považoval za nevyhnutné poukázať na „opakované personálne zmeny a s tým súvisiace enormné pracovné zaťaženie konajúcich zákonných sudcov. Poukazujem na to, že Okresný súd Bardejov bol a je dlhodobo ovplyvňovaný veľkou fluktuáciou sudcov (začala v roku 2005 a pokračovala naposledy odchodom z výkonu dvoch sudcov v roku 2016) a s tým spojenou častou personálnou zmenou, keď len v období posledných 7 rokov z výkonu odišlo 11 sudcov (starobný dôchodok, prerušenie výkonu funkcie sudcu, vzdanie sa funkcie sudcu, preloženie na iný súd vrátane na súd vyššieho stupňa, nástup na materskú dovolenku), avšak na Okresný súd Bardejov prišlo do výkonu len 6 sudcov) a takto sa nevybavené veci po odchodoch sudcov neustále prerozdeľovali medzi sudcov vo výkone, ktorým sa tým navyšovali počty nevybavených vecí (vrátane [REDAKOVANÉ]), pričom sa im neustále navyšoval aj nový nápad. Nemožno opomenúť aj to, že v danom prípade ide o skutkovo zložitejšiu a náročnejšiu vec a poznamenávam, že súd úkony vo veci nevykonáva iba nariadením pojednávania a samotným pojednávaním, ale tiež inou činnosťou, napr. zhromažďovaním dôkazov, študovaním spisového materiálu a pod. Okrem toho celková dĺžka konania bola ovplyvnená aj správaním účastníkov konania, vrátane sťažovateľa (ako už bolo skôr uvedené), ktorí sa ospravedlňovali z účasti na nariadenom pojednávaní a z toho dôvodu boli pojednávania opakovane odročované.“.

10. Sťažovateľka sa k stanovisku okresného súdu vyjadrila podaním doručeným ústavnému súdu 29. marca 2017, v ktorom odmieta názor, že návrhom na spojenie vecí o žalobách tých istých účastníkov spomaľuje postup okresného súdu v konaní. Poukazuje v ňom na to, že v dôsledku nespojenia vecí bolo potrebné vykonávať dokazovanie v každej jednej veci osobitne. Pritom namieta, že okresný súd v jej veci prakticky nevykonával žiadne

dokazovanie ani výsluch účastníkov konania a «*k súdnemu spisu pripojil neautorizované a bez vyznačenia právoplatnosti rozhodnutia iných súdov a okresného súdu. V danej veci ide o posúdenie toho kto je správcom v kontexte vykonanej schôdze vlastníkov bytov – súd odmietol vypočúť účastníkov tejto schôdze (zamietol návrh na doplnenie dokazovania všetkých účastníkov schôdze), súd odmietol uznesením pripojiť originály listín a dokladov z tejto schôdze.*

Ba dokonca je potrebné uviesť, že od počiatku vedenia tohto sporu sa kópie „vybraných listín“ zo schôdze predložili zo strany žalovaného až v roku 2017 (!!!). Súd teda posudzoval vec od počiatku bez toho, aby mal v tejto veci pripojené základné dokumenty. ...

Za toto vyjadrenie požadujeme úhradu trov konania za jeden úkon právnej pomoci (147,33 € + 8,48 € - režijný paušál + príslušné DPH).».

11. Ústavný súd so súhlasom procesných strán podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde v danej veci upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

12. Ústavný súd preskúmal postup okresného súdu a úkony, ktoré vo veci vykonal preverení súdneho spisu, ktorý si na tento účel od okresného súdu zapožičal, pričom zistil, že v danej veci boli vykonané tieto procesné úkony:

- 29. novembra 2007 bola doručená okresnému súdu žaloba sťažovateľky o zaplatenie sumy 39 507 Sk s príslušenstvom, veci bola pridelená sp. zn. 3 Ro 40/2007 a určený zákonný sudca [REDACTED];

- 7. januára 2008 bola sťažovateľka vyzvaná súdom na doplnenie neúplnej žaloby;

- 8. februára 2008 sťažovateľka doručila doplnenie žaloby;

- 26. februára 2008 okresný súd vydal platobný rozkaz;

- 14. marca 2008 žalovaní podali proti platobnému rozkazu odpor;

- 26. marca 2008 bol spis prevedený do registra civilných vecí, veci bola pridelená sp. zn. 5 C 47/2008 a určená zákonná sudkyňa [REDACTED];

- 31. marca 2008 okresný súd vydal uznesenie, ktorým bol vyrubený súdny poplatok za odpor a zaslaný odpor na vyjadrenie protistrane;

- 8. apríla 2008 sťažovateľka doručila vyjadrenie k podanému odporu proti platobnému rozkazu;
- 16. apríla 2008 žalovaní doručili vyjadrenie k veci;
- 16. apríla 2009 sudkyňa nariadila termín pojednávania na 7. august 2009;
- 19. mája 2009 bolo doručené písomné vyjadrenie sťažovateľky k veci s návrhmi na vykonanie dôkazov;
- 7. augusta 2009 okresný súd vykonal pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že sťažovateľke bola poskytnutá lehota na doručenie kópií písomného vyjadrenia k veci a žalovaným uložená povinnosť predložiť splnomocnenie pre nimi zvoleného zástupcu;
- 18. septembra 2009 okresný súd vyzval žalovaných na splnenie povinnosti predložiť splnomocnenie pre nimi zvoleného právneho zástupcu;
- 30. októbra 2009 okresný súd uznesením č. k. 5 C/47/2008-78, ktoré nadobudlo právoplatnosť 24. novembra 2009, konanie prerušil do právoplatného skončenia konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 4 C 4/2007;
- 3. februára 2010, 23. apríla 2010, 30. júna 2010, 30. septembra 2010, 28. decembra 2010, 7. januára 2011, 7. marca 2011 a 7. mája 2011 bol opakovane zisťovaný stav konania vedeného pod sp. zn. 4 C 4/2007;
- 11. augusta 2011 vydala zákonná sudkyňa pokyn na založenie písomného vyhotovenia rozsudku vo veci vedenej pod sp. zn. 4 C 4/2007 s vyznačenou doložkou právoplatnosti do spisu;
- 15. marca 2012 okresný súd vydal uznesenie o pokračovaní v konaní č. k. 5 C 47/2008-89, uznesenie nadobudlo právoplatnosť 11. apríla 2012;
- 2. mája 2012 okresný súd nariadil termín pojednávania na 8. august 2012;
- 23. mája 2012 sťažovateľka požiadala o zmenu termínu pojednávania z dôvodu, že jej právny zástupca sa v termíne pojednávania mal nachádzať v zahraničí;
- 31. mája 2012 sťažovateľka doručila písomné dôkazy do spisu;
- 25. mája 2012 na základe uvedeného ospravedlnenia zákonná sudkyňa určila nový termín pojednávania na 16. august 2012;
- 14. augusta 2012 okresný súd zrušil nariadený termín pojednávania;
- 17. augusta 2012 sťažovateľka doručila vyjadrenie s návrhom na pripustenie vstupu ďalšieho účastníka konania;

- 4. decembra 2012 sťažovateľka doručila návrh na spojenie v podaní označených vecí;

- 28. februára 2013 zákonná sudkyňa vydala pokyn na pripojenie spisov na účely posúdenia návrhu sťažovateľky na spojenie vecí a uznesením č. k. 5 C 47/2008-116, ktoré nadobudlo právoplatnosť 27. marca 2013, okresný súd pripustil do konania vstup obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], ako ďalšieho účastníka na strane žalovaných (ďalej len „žalovaný v 3. rade);

- 28. júna 2013 bol určený nový termín pojednávania na 25. október 2013;

- 11. júla 2013 bolo doručené vyjadrenie žalovaných;

- 15. júla 2013 sudkyňa vydala pokyn na doručenie vyjadrení protistranám a na oznámenie adresy bydliska žalovaných v 1. a 2. rade;

- 26. augusta 2013 právny zástupca žalovaných oznámil miesto ich bydliska;

- 3. septembra 2013 samosudkyňa vydala pokyn na doručenie predvolania žalovaných v 1. a 2. rade z oznámeného miesta bydliska;

- 23. septembra 2013 sťažovateľka doručila žiadosť o odročenie pojednávania nariadeného na 25. október 2013 s návrhom na prerušenie konania do skončenia veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 7 C 193/2013;

- 7. októbra 2013 zákonná sudkyňa zrušila termín pojednávania a vydala pokyn na doručenie návrhu sťažovateľky na prerušenie konania protistrane;

- 29. októbra 2013 právny zástupca pôvodných žalovaných doručil vyjadrenie k návrhu na prerušenie konania;

- 24. januára 2014 okresný súd vydal uznesenie č. k. 5 C 47/2008-137, ktorým konanie prerušil do právoplatného skončenia konania sp. zn. 7 C 193/2013;

- 19. februára 2014 právny zástupca pôvodnej žalovanej doručil odvolanie proti uzneseniu č. k. 5 C 47/2008-137 z 24. januára 2014;

- 6. marca 2014 zákonná sudkyňa vydala pokyn na doručenie rovnopisu odvolania protistrane a vykonanie prípravných úkonov na predloženie spisu krajskému súdu;

- 2. júla 2014 bol spis okresného súdu predložený krajskému súdu;

- 17. júla 2014 krajský súd vydal uznesenie č. k. 2 Co 137/2014-153, ktorým zrušil uznesenie okresného súdu č. k. 5 C 47/2008-137 z 24. januára 2014; uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 24. októbra 2014;

- 23. júla 2014 krajský súd vyžiadal od okresného súdu kópiu osvedčenia o dedičstve po žalovanom v 1. rade, žiadosť bola vybavená obratom;
- 29. júla 2014 krajský súd vrátil spis okresnému súdu;
- 27. augusta 2014 okresný súd vydal pokyn na doručenie uznesenia krajského súdu č. k. 2 Co 137/2014-153 zo 17. júla 2014;
- 22. apríla 2015 zákonná sudkyňa vydala pokyn na nahliadnutie do spisu okresného súdu sp. zn. 7 C 193/2013;
- 28. apríla 2015 zákonná sudkyňa vydala pokyn na vylúčenie pripojeného spisu okresného súdu sp. zn. 7 C 193/2013;
- 7. apríla 2016 sťažovateľka doručila vyjadrenie s návrhmi na vykonanie dokazovania;
- 2. mája 2016 bol z dôvodu zmeny v obsadení okresného súdu sudcami spis pridelený na konanie sudcovi [REDACTED];
- 9. augusta 2016 sťažovateľka doručila ďalšie vyjadrenie vo veci s návrhmi na dokazovanie;
- 10. augusta 2016 zákonný sudca nariadil pojednávanie na 8. november 2016;
- 26. septembra 2016 bolo doručené vyjadrenie žalovaného v 3. rade;
- 30. septembra 2016 bolo doručené vyjadrenie právneho zástupcu žalovaných v 1. a 2. rade s uvedením dôvodu odročenia pojednávania;
- 4. októbra 2016 zákonný sudca vydal pokyn na doručenie vyjadrení žalovaných právnomu zástupcovi sťažovateľky;
- 13. októbra 2016 bolo doručené vyjadrenie sťažovateľky k veci so žiadosťou o odročenie pojednávania;
- 4. novembra 2016 okresný súd z dôvodu úmrtia pôvodných žalovaných v 1. a 2. rade zrušil termín pojednávania;
- 9. decembra 2016 žalovaný v 3. rade zaslal do spisu písomné dôkazy na preukázanie svojich tvrdení;
- 12. decembra 2016 sťažovateľka podala návrh na spojenie vecí;
- 20. januára 2017 právny zástupca žalovaného v 3. rade podal vyjadrenie k veci (vrátane splnomocnenia na zastupovanie);
- 30. januára 2017 okresný súd vydal uznesenie č. k. 5 C 47/2008-222 o zamietnutí návrhu na spojenie vecí;

- 28. februára 2017 okresný súd vydal uznesenie č. k. 5 C 47/2008-223, ktorým bolo konanie prerušené do právoplatného skončenia dedičského konania po pôvodne žalovanej v 2. rade.

Do dňa rozhodnutia ústavného súdu o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené.

III.

13. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

15. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby bola jeho záležitosť spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

16. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (obdobne III. ÚS 127/03, IV. ÚS 221/04).

17. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

18. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený a počnúc týmto dňom je úprava civilného sporového, civilného mimosporového a správneho súdneho konania predmetom Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) a Správneho súdneho poriadku (ďalej aj „SSP“).

19. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

20. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP a čl. 12 CMP, podľa ktorých súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu (podľa Civilného sporového poriadku), resp. účastníkov konania (podľa Civilného mimosporového poriadku) a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy týchto poriadkov.

21. Napríklad povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z ustanovení § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z ustanovení § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán, aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

22. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Ústavný súd [obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“)] pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov.

23. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je žaloba v občianskoprávnej veci o zaplatenie peňažnej sumy 1 311,39 € s príslušenstvom. Rozhodovanie všeobecných súdov o takýchto návrhoch patrí do ich bežnej rozhodovacej činnosti a spor sa nevyznačuje žiadnymi podstatnými okolnosťami svedčiacimi o osobitej zložitosť skutkového alebo právneho základu veci. Dĺžku konania však ovplyvnilo aj vedenie iných konaní, ktorých výsledok mal priamy vplyv na posúdenie právneho základu napadnutého konania, a preto bolo konanie 1-krát právoplatne a 1-krát neprávoplatne prerušené.

24. Správanie sťažovateľky v konaní je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným prietahom. Ústavný súd zistil, že z dôvodu na strane sťažovateľky bolo odročené pojednávanie nariadené na 8. august 2012 (neprítomnosť právneho zástupcu sťažovateľky v Slovenskej republike), taktiež pojednávanie nariadené na 25. október 2013 (z dôvodu, že sťažovateľka požiadala

o prerušenie konania do skončenia konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 7 C 193/2013) a čiastočne aj pojednávanie nariadené na 8. november 2016 (v tomto prípade odročenie pojednávania navrhovali obidve sporové strany). V súvislosti s hodnotením správania sťažovateľky v konaní považuje ústavný súd za nutné prisvedčiť argumentácii okresného súdu, že sťažovateľka 17. augusta 2012 navrhla nielen pripustenie vstupu ďalšieho subjektu na strane žalovaných, ale upravila aj svoj žalobný návrh (formulovala ho v podobe alternatívneho petitu), poukazujúc na výsledok iného súdneho konania vedeného pred okresným súdom pod sp. zn. 4 C 4/2007, ktorý však vyžaduje vykonanie dokazovania o iných rozhodujúcich skutočnostiach vedúcich napokon aj k inému právnomu posúdeniu prípadu. Z priebehu konania ďalej vyplýva, že sťažovateľka podaním doručeným 23. septembra 2013 navrhovala aj prerušenie konania z dôvodu iniciovania iného súdneho konania (vedeného pod sp. zn. 7 C 193/2013), ktorého výsledok mal byť podstatný pre následné rozhodnutie o žalovanom nároku, pričom rozhodovanie práve o procesnom návrhu sťažovateľky okresným súdom zjavne tiež viedlo k ďalšiemu predĺženiu konania. Uvedené okolnosti, ktoré možno pričítať sťažovateľke, preto ústavný súd zohľadnil najmä pri určení výšky priznaného finančného zadosťučinenia.

25. Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu.

26. Z ústavným súdom zapožičaného spisu okresného súdu vyplýva, že okresný súd sa v konaní dopustil dlhších období nečinnosti, konkrétne v období od 16. apríla 2008 do 16. apríla 2009 a tiež v obdobiach od 14. augusta 2012 do 28. februára 2013, od 27. augusta 2014 do 22. apríla 2015 a od 28. apríla 2015 do 10. augusta 2016. Z uvedeného spisu tiež vyplýva, že napadnuté konanie bolo v období od 30. októbra 2009 do 11. apríla 2012 prerušené v súvislosti so súbežne prebiehajúcim konaním medzi sťažovateľkou a žalovaným v 3. rade, pričom z pripojeného rozsudku okresného súdu sp. zn. 4 C 4/2007 z 15. decembra 2010 vyplýva, že konanie okresného súdu vedené pod sp. zn. 4 C 4/2007, pre ktoré bolo napadnuté konanie prerušené, právoplatne skončilo 14. apríla 2011. Na podnet sťažovateľky bolo napadnuté konanie neprávoplatne prerušené aj

v období od 24. januára 2014 do 23. júla 2014, čo však krajský súd na podklade podaného odvolania protistrany zrušil uznesením č. k. 2 Co 137/2014- 53 najmä z dôvodu, že ďalšie prerušenie konania by bolo v rozpore so zásadou rýchlosti a hospodárnosti priebehu konania. Napokon, v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti bolo uznesením č. k. 5 C 47/2008-23 z 28. februára 2017 rozhodnuté o v poradí už treťom prerušení konania, a to z dôvodu neskončeného dedičského konania po pôvodnej žalovanej v 2. rade ([REDACTED]), ktoré je vedené pod sp. zn. 1 D 42/2017.

27. Ústavný súd konštatuje, že hlavnou príčinou vzniknutej neprimeranej dĺžky súdneho konania je v predloženej veci predovšetkým nečinnosť okresného súdu súhrne v období viac ako troch rokov a sčasti aj jeho neefektívny postup, ktorý sa prejavil napríklad v zrušení pojednávania nariadeného na 16. august 2012 bez toho, aby bol zrejmý dôvod jeho zrušenia. V dôsledku toho nebola vec do rozhodnutia ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončená. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

28. K obrane okresného súdu o nedostatočnom personálnom obsadení súdu ústavný súd stabilne uvádza, že ani systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti, ktoré okresný súd podrobne objasnil vo svojom vyjadrení k sťažnosti, nemožno pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania, a tak oslabiť mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prietáhov, aj keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu (pozri napr. I. ÚS 119/03, I. ÚS 150/06). S ohľadom na dopadajúcu judikatúru EŠLP (pozri napríklad rozsudky vo veci Ištván, Ištvánová proti Slovenskej republike a Komanický proti Slovenskej republike z 12. 6. 2012), z ktorej vyplýva záver, že sťažnosť predsedníčke okresného súdu podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch nemožno

považovať za efektívny právny prostriedok nápravy porušenia práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd nepovažoval ani absenciu podania uvedenej sťažnosti predsedníčke okresného súdu za prekážku prerokovania sťažnosti doručenej ústavnému súdu vo veci namietaných zbytočných prietáhov postihujúcich napadnuté konanie.

29. Ústavný súd pri hodnotení rozsahu zbytočných prietáhov prihliadal aj na svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej sa v prerušenom konaní nemôžu vykonávať žiadne procesné úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty jeho účastníkov, a tým nemôže dôjsť ani k naplneniu účelu sťažovateľkou označených práv. Nečinnosť súdu v dôsledku existencie prekážky jeho postupu vytvorenej zákonom ustanoveným postupom – ako to je aj v danom prípade právoplatným uznesením o prerušení konania č. k. 5 C 47/2008-78 z 30. októbra 2009, tak ústavný súd neposudzoval ako zbytočné prietahy v súdnom konaní (m. m. III. ÚS 42/02, III. ÚS 121/2013).

30. Vzhľadom na celkovú dĺžku súdneho konania, ktoré po zohľadnení obdobia, v ktorom bolo konanie prerušené, možno kvantifikovať na 6 a pol roka, ako aj vzhľadom na uvedené obdobia nečinnosti okresného súdu dospel ústavný súd k záveru, že v danej veci bolo postupom okresného súdu porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

31. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Ústavný súd preto v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľky v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, ktorý v čase rozhodovania ústavného súdu vo veci koná, aby ďalej konal bez zbytočných prietáhov. Ústavným súdom vyslovený príkaz konať vo veci bez zbytočných prietáhov je povinný rešpektovať okresný súd, aj pokiaľ bude tento

v zmysle rozhodnutia odvolacieho súdu povinný v budúcnosti vykonať ďalšie úkony vo veci, prípadne aj len pri doručovaní rozhodnutí odvolacieho súdu účastníkom konania.

32. Sťažovateľka žiadala priznať od okresného súdu finančné zadosťučinenie v sume 9 000 €, keďže dĺžka napadnutého konania je hrubým zásahom do „ústavou a Dohovorom garantovaných práv“ a v dôsledku „neodstránenia stavu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza, vzniká sťažovateľovi škoda spočívajúca v ušlom zisku“.

33. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a na neho nadväzujúceho § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli podľa čl. 127 ods. 1 ústavy porušené, aj primerané finančné zadosťučinenie.

34. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

35. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je reparácia nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02).

36. V okolnostiach daného prípadu ústavný súd zastáva názor, že na dovŕšenie nápravy porušenia sťažovateľkou označených práv je potrebné sťažovateľke priznať aj primerané finančné zadosťučinenie. Pri jeho určení ústavný súd vychádzal z celkovej dĺžky súdneho konania po zohľadnení dĺžky prerušenia konania, ako aj zo zisteného rozsahu nečinnosti okresného súdu a prihliadal aj na tie okolnosti vzniku zbytočných prietahov,

ktoré možno pričítať správaniu sťažovateľky (bližšie pozri bod 24 odôvodnenia tohto nálezu). Vzhľadom na uvedené ústavný súd považoval za primerané priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie v sume 700 €.

37. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

38. Sťažovateľka si uplatnila trovy právneho zastúpenia celkovo v sume 551,19 €, a to za 3 úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a vyjadrenie k stanovisku okresného súdu), čo zodpovedá odmene, ako aj sume paušálnych náhrad za tri úkony právnej služby podľa § 11 ods. 3, § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Odmena za 1 úkon právnej služby v roku 2016 predstavovala sumu 143 € a v roku 2017 sumu 147,33 € a paušálna náhrada za 1 úkon právnej služby vykonaný v roku 2016 sumu 8,58 € a v roku 2017 sumu 8,84 €.

39. Ústavný súd vzhliadol za dôvodné priznať sťažovateľke úhradu trov právneho zastúpenia len za dva vyúčtované úkony právnych služieb vykonané v roku 2016 (t. j. prevzatie a príprava zastupovania, podanie sťažnosti), vzhľadom na to, že v replike sťažovateľky z 22. marca 2017 k stanovisku okresného súdu síce sťažovateľka odporovala tvrdeniam uvedeným v stanovisku okresného súdu, avšak neuviedla žiadne zásadne nové skutočnosti podstatné pre rozhodnutie ústavného súdu vo veci. Ústavný súd preto porušovateľa základného práva zaviazal na zaplatenie úhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľke v sume 363,79 € v súlade s už označenými ustanoveniami vyhlášky (pozostávajúcej z odmeny za vykonané právne úkony v sume 2 x 143 €, paušálnej náhrady nákladov v sume 2 x 8,58 € a dane z pridanej hodnoty v sume 60,63 €).

40. Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

41. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. apríla 2017